

# ثلاثة الأصول وأدلتها (للحرمين (والجمعية

**Усули сегона ва далелҳои он**

## Усули сегона ва далелҳои он

Шайх Муҳаммад Тамимӣ (Худованд ўро раҳмат кунад)

## Усули сегона ва далелҳои он

Шайх Муҳаммад Тамимӣ (Худованд ўро раҳмат кунад)

Ба номи Худованди Бахшандаи Меҳрубон

Бидон (Аллоҳ туро раҳмат кунад) ки бар мо омӯхтани ҷаҳон масъала воҷиб аст.

Якум: Илм, яъне шинохти Аллоҳ, шинохти паёмбари Ё ва шинохти дини Ислом бо далелҳо.

Дуввум: Амал кардан ба он.

Сеюм: Даъват ба суи он.

Чаҳорум: Сабр бар озор дар он.

Далели он: Аллоҳ Таъоло мефармояд:  
Бисмиллоҳир-Раҳмонир-Раҳим

﴿وَالْعَصْرَ 1 إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ 2 إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ 3﴾

(Савганд ба аср, 1

ки инсон дар зиён аст 2.

Магар муъминони накукоре, ки якдигарро ба ҳақ супориш намудаанд ва ба шикебой тавсия кардаанд 3). (Сураи Аср, оятҳои 1-3).

Шофey (раҳимахуллоху Таъоло) мефармояд:  
"Агар Аллоҳ бар махлуқоташ ҳуҷҷате ҷуз ин сура нозил намекард, барояшон кифоят мекард."

Ва Бухорӣ (раҳимахуллоҳ) мефармояд: Боб дар баёни ин ки илм пеш аз гуфтору амал. Далелаш ин фармудаи Аллоҳ Таъоло аст: (Пас бидон, ки ҳеҷ маъбуди барҳаққе ҷуз Аллоҳ нест ва барои гуноҳи худ омурзиш бихоҳ...), (Сураи Муҳаммад, ояти 9). Дар ин оят Худованд пеш аз гуфтору амал аз илм оғоз кардааст.

Бидон (Аллоҳ туро раҳмат кунад)! Бар ҳар як мард ва зани мусалмон фарз аст, ки ин се масъаларо биомӯзад ва ба онҳо амал намояд.

Якум: ин ки Аллоҳ Таъоло моро офарид ва ба мо рӯзӣ дод ва моро ба ҳоли худ раҳо накард, балки ба сӯи мо паёмбаре фиристод. Пас, ҳар ки ўро итоат кард, дохили биҳишт мешавад ва ҳар ки ўро нофармонӣ кард, дохили дӯзах мешавад.

Далели ин гуфтаҳо ин фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ۖ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنَ أَلْرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ۖ﴾ 16

(Яқинан, Мо Паёмбаре ба сӯи шумо фиристодем, ки бар шумо шоҳид [ва гувоҳ] аст, ҳамон гуна ки ба сӯи Фиръавн паёмбаре фиристодем 15,

Он гоҳ Фиръавн аз он паёмбар нофармонӣ [ва бо ў мухолифат] кард ва Мо ўро ба сахтӣ муҷозот кардем 16). (Сураи Муззаммил, оятҳои 15-16).

Дуюм: Аллоҳ розӣ намешавад, ки касеро ҳамроҳи ӯ дар ибодаташ шарик қарор диҳанд, на фариштаи муқарраб ва на паёмбаре, ки ба сӯи мардум фиристода шудааст. Аллоҳ Таъоло дар ин маврид чунин фармудааст:

﴿وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ (18)

(Ва ин ки масочид аз он Аллоҳ Таъоло аст, пас, касеро бо Аллоҳ Таъоло [ба парастишу ёрихоҳӣ] нахонед). (Сураи Ҷин, ояти 18).

Сеюм: Ин ки ҳар касе, ки Паёмбарро итоат кунад ва Аллоҳро ягона бидонад, барои ӯ ҷои нест, ки бо касе, ки бо Аллоҳ ва расулаш душманӣ меварзад, дӯстӣ кунад, агарчи наздиктарин хешованд ҳам бошад.

Далели ин гуфтаҳо ин фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (22)

[[Эй Паёмбар] ҳеҷ қавмеро намеёбӣ, ки ба Аллоҳ Таъоло ва рӯзи қиёмат имон дошта бошанд ва бо касоне, ки бо Аллоҳу расулаш [душманӣ ва] мухолифат меварзанд, дӯстӣ кунанд; агарчи падаронашон ё фарзандонашон ё бародаронашон ё хешовандонашон бошанд. Онҳо касоне ҳастанд, ки Аллоҳ Таъоло имонро дар [сафҳаи] дилҳояшон навиштааст ва ба рӯҳе

аз ҷониби худ онҳоро тақвият [ва таъйид] намудааст ва онҳоро ба боғҳое [аз бихишт] ворид мекунад, ки аз зери [дарахтони] он ҷӯйборҳо ҷорӣ аст, ҷовидона дар он мемонанд. Аллоҳ Таъоло аз онҳо хушнуд аст ва онҳо [низ] аз Аллоҳ Таъоло хушнуданд. Онҳо ҳизби Аллоҳ Таъоло ҳастанд. Огоҳ бошед! Бе тардид, ҳизби Аллоҳ Таъоло растагоранд). (Сураи Мучодала, ояти 22).

Бидон (Худованд туро ба сӯи тоаташ ҳидоят кунад) ки Ҳанифия — дини Иброҳим (алайҳиссалом) — ин аст, ки Худои ягонаро ибодат кунӣ ва динро барои Ё холис гардонӣ ва Аллоҳ тамоми мардумро ба ҳамин амр карда ва онҳоро барои ҳамин офаридааст. Чунон ки Аллоҳ Таъоло мефармояд:

{وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ 56}

(Ва ҷинну инсро фақат барои ин офаридам, ки Маро ибодат кунанд [ва аз бандагии дигарон сар боз зананд]) (Сураи Зориёт, ояти 56). Ва маънои "Маро ибодат кунанд", яъне "Маро ягона бидонанд."

Ва бузургтарин чизе, ки Аллоҳ Таъоло ба он амр фармудааст: Тавҳид, яъне ягона қарор додани Аллоҳ Таъоло дар парастииш аст.

Ва бузургтарин чизе, ки аз он наҳй кардааст, он ширк аст. Ва маънои ширк: ғайри Ёро ҳамроҳи Ё хондан аст.

Далели ин гуфтаҳо фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا...﴾

(Ва Аллохро бипарастед ва чизеро бо Ӯ шарик нагардонед...) (Сураи Нисо, ояти 36).

Пас, агар ба ту гуфта шавад: се асле, ки дониستاني онҳо бар инсон воҷиб аст, чист?

Бигӯ: ин ки банда Парвардигори худ, дин ва паёмбараш Муҳаммад (саллаллоҳу алайҳи ва саллам)-ро бишносад.

### Асли аввал

Агар ба ту гуфта шавад, ки "Парвардигори ту кист?"

Дар ҷавоб бигӯ: Парвардигори ман Аллоҳ аст, ки ман ва дигар ҷаҳониёнро бо неъматҳои Худ парваронида аст. Ӯ маъбуди ман аст ва ҷуз Ӯ маъбуди дигаре нест. Далел ин фармудаи Аллоҳ Таъолост:

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

(Ситоиш махсуси Аллоҳ Таъоло-Парвардигори ҷаҳониён аст). (Сураи Фотиҳа, ояти 2). Ва ҳар он чи ғайр аз Аллоҳ аст, олам аст ва ман яке аз он олам ҳастам.

Пас, агар ба ту гуфта шавад, ки Парвардигори худро бо чӣ шинохтӣ?

Бигӯ: ба нишонаҳои Ӯ ва махлуқоти Ӯ.

Ва аз нишонаҳои Парвардигор шабу рӯз ва офтобу моҳ аст.

Ва инчунин осмонҳои ҷафтгона ва ҳар ки дар онҳост ва заминҳои ҷафтгона ва ҳар ки дар онҳост ва он чи миёни онҳост аз офаридаҳои Ё ҳастанд.

Далели ин гуфтаҳо ин фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ (37)

(Аз нишонаҳои [тавону тадбири] Ё шабу рӯз ва хуршеду моҳ аст. Дар баробари хуршеду моҳ сачда накунад, балки агар танҳо Ёро мепарастед, бар Аллоҳ Таъоло, ки онҳоро офаридааст, сачда кунед). (Сураи Фуссилат, ояти 37).

Ва Аллоҳ Таъоло мефармояд:

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (54)

([Эй мардум] Бе гумон, Парвардигори шумо Аллоҳ Таъоло аст, ки осмонҳо ва заминро дар шаш рӯз офарид, сипас бар Арш қарор гирифт. [Торикии] Шабро бо [рӯшноии] рӯз мепӯшонад, ки [ҳаряки] он [дигаре]-ро шитобон меҷӯяд ва хуршеду моҳ ва ситорагонро [падид овард], ки [ҳамагӣ] ба фармони Ё ба хидмат [-иинсон] гумошта шудаанд. Огоҳ бошед! Офариниш ва фармонравой аз онӣ Ёст. Пурбаракат [-у бузург]

аст Аллоҳ Таъолое, ки Парвардигори ҷаҳониён аст). (Сураи Аъроф, ояти 54).

Калимаи "Раб (Парвардигор)" ҳамон Маъбуд аст. Далелаш ин оят аст:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ 21 الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ 22﴾

(Эй мардум, Парвардигори худро парастид кунед; он касе, ки шумо ва пешиниёни шуморо офарид. Бошад, ки парҳезгор шавед.

Он, ки заминро барои шумо бигустурд ва осмонро [ҳамчун сақфе] болои саратон қарор дод ва аз осмон обе фурӯ фиристод ва ба василаи он анвои меваҳоро ба вучуд овард, то рӯзии шумо бошад. Бинобар ин барои Аллоҳ Таъоло ҳамтоёне қарор надидед, дар ҳоле ки [ҳақиқатро] медонед). (Сураи Бақара, оятҳои 21-22).

Ибни Касир (раҳимахуллоҳ Таъоло) гуфтааст: "Офаридгори ин чизҳо сазовори парастид аст."

Ба анвои ибодате, ки Аллоҳ Таъоло ба он амр кардааст, монанди: Ислом, Имон ва Эҳсон аст. Ва инчунин дуо, хавф, умед, таваккал, рағбат, тарс, хушуъ, хашят, инобат, ёрӣ, паноҳҷӯӣ, мадад, забҳ, назр ва дигар анвоъи ибодате, ки Аллоҳ Таъоло ба он амр кардааст - ҳамаи он барои

Аллоҳ Таъолост; ва далел ин фармудаи ӯ Таъолост:

﴿وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ (18)

(Ва ин ки масочид аз они Аллоҳ Таъоло аст, пас, касеро бо Аллоҳ Таъоло [ба парастииш ӯрихоҳӣ] нахонед). (Сураи Чин, ояти 18).

Пас, ҳар касе яке аз ин ибодатҳоро барои ғайри Аллоҳ анҷом диҳад, ӯ мушрик ва кофир аст. Ба далели ин фармудаи Аллоҳ Таъоло:

﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ (117)

(Ва ҳар ки бо Аллоҳ Таъоло маъбуди дигареро бихонад, яқинан, ҳеҷ далеле бар [ҳаққонияти] он нахоҳад дошт ва ҳисоби ӯ бо Парвардигораш хоҳад буд. Бе тардид, кофирон растагор намешаванд). (Сураи Муъминун, ояти 117).

Ва дар ҳадис омадааст:

"الدُّعَاءُ مُحُ الْعِبَادَةِ".

"Дуо мағзи ибодат аст."

Далели ин гуфтаҳо фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ (60)

(Парвардигоратон фармуд: "Маро бихонед, то [дуои] шуморо иҷобат кунам. Касоне, ки аз ибодати Ман саркашӣ мекунанд, ба зудӣ бо

хорӣ ба ҷаҳаннам ворид мешаванд"). (Сураи Ғофир, ояти 60).

Ва далели хавф ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿...فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ﴾

(пас, агар имон доред, аз онон натарсед ва аз ман битарсед). (Сураи Оли Имрон, ояти 175).

Далели умед доштан аз Аллоҳ Таъоло ин фармудаи Ёст:

﴿...فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرَكَ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾

(...пас, ҳар ки ба дидори Парвардигораш [дар охират] умед дорад, бояд кори шоиста анҷом диҳад ва ҳеҷ касро дар парастии Парвардигораш шарик насозад). (Сураи Каҳф, ояти 110).

Далели таваккул ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿...وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ﴾

(ва агар муъминед, бар Аллоҳ Таъоло таваккал кунед). (Сураи Моид, ояти 23). Аллоҳ Таъоло мефармояд:

﴿...وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾

(...ва ҳар кас бар Аллоҳ Таъоло таваккал кунад, пас, ҳамон ўро кофӣ аст...) (Сураи Талоқ, ояти 3).

Ва далели рағбат, ҳарос ва хушуъ ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿...إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْـَٔرُونَ فِي الْأَخْيَرَاتِ وَيَذْعَبُونَ رِغَبًا وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خُشْعِينَ﴾

(Онон ҳамвора дар корҳои хайр мешитофтанд ва дар ҳоли биму умед Моро меҳонданд ва пайваста барои Мо [фармонбардор ва] фурутан буданд). (Сураи Анбиё, ояти 90).

Ва далели тарсидан аз Аллоҳ Таъоло ин оят аст:

﴿...فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ...﴾

(Пас, аз онҳо натарсед ва аз ман битарсед). (Сураи Моида, ояти 3).

Ва далели қасди бозгашт ба сӯи Аллоҳ Таъоло ин фармудаи Ӯ аст:

﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ...﴾

(ба сӯи Парвардигоратон бозгардед ва таслими Ӯ гардед). (Сураи Зумар, ояти 54).

Далели ёрӣ ҷӯстан аз Аллоҳ Таъоло ин оят аст:

﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

([Парвардигоро] Танҳо Туро мепарастем ва танҳо аз Ту ёрӣ меҷӯем). (Сураи Фотиҳа, ояти 5). Дар ҳадис омадааст:

"إِذَا اسْتَعْنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ".

"Ҳар гоҳ ёрӣ ҷустӣ, аз Худо ёрӣ бичӯ."

Ва далели паноҳ бурдан ба Аллоҳ Таъоло ин фармудаи Ӯ аст:

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾

[[Эй Паёмбар] Бигӯ: Ба Парвардигори сапедадам паноҳ мебарам). (Сураи Фалақ, ояти 1), ва

﴿قُلْ أَغُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾

[[Эй Паёмбар] Бигӯ: Ба Парвардигори мардум паноҳ мебарам). (Сураи Нос, ояти 1).

Ва далели кумак хоستان ин сухани Аллоҳ Таъоло аст, ки:

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ...﴾

[[Рӯзи Бадрро ба ёд оваред] Он гоҳ ки аз Парвардигоратон фарёдрасӣ [ва ёрӣ] мехостед ва Ё [дархости] шуморо пазируфт...) (Сураи Анфол, ояти 9).

Далели забҳ ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ 162 لَا شَرِيكَ لَهُ...﴾

(Бигӯ: "Бе тардид, намозам ва қурбониҳои ман ва зиндагӣ ва маргам ҳама барои Аллоҳ Таъоло – Парвардигори ҷаҳониён аст.

[Ҳам Ё ки] Шарике надорад..." (Сураи Анъом, оятҳои 162-163). Ва далел аз Суннат:

"لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ".

"Аллоҳ лаънат кардааст касеро, ки барои ғайр аз Аллоҳ забҳ мекунад."

Далели назр ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿يُوفُونَ بِالْأَنذَرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾

([Бандагони накукор] Ба назр вафо мекунанд ва аз рӯзе метарсанд, ки [азобу] шарри он фарогир аст). (Сураи Инсон, ояти 7).

### Асли дуввум

Шинохти дини Ислом бо далелҳо: Яъне он таслим шудан дар баробари Аллоҳ бо ягона донистани Ё; фармон бурдан аз Ё бо тоат ва безорӣ чустан аз ширк ва аҳли он аст.

Ва он се мартаба дорад: Ислом, Имон ва Эҳсон.

Ва ҳар як мартаба рукнҳои худро дорад.

Пас, аркони Ислом панҷ чиз аст: гувоҳӣ додан ба он ки нест маъбуде барҳақ ба ҷуз Худо ва ин ки Муҳаммад паёмбари Худо аст; барпо доштани намоз; додани закот; рӯзаи моҳи Рамазон ва ҳаҷчи Хонаи Худо.

Далели шаҳодат ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (18)

(Аллоҳ Таъоло, ки [дар ҷаҳони ҳастӣ] барподорандаи адл аст, гувоҳӣ додааст, ки маъбуде [ба ҳақ] ҷуз Ё нест ва фариштагону уламо [низ бар ягонагӣ ва адолати илоҳӣ гувоҳӣ медиҳанд]. Маъбуде [ба ҳақ] ҷуз Ё нест, [ки] шикастнопазиру ҳаким аст). (Сураи Оли Имрон, ояти 18).

Ва маънояш чунин аст: нест маъбуди барҳақ магар Аллоҳ.

"Ло илоҳа" инкори ҳамаи он чи ғайри Аллоҳ парастииш карда мешавад аст.

"Илло Аллоҳ" собитсозандаи ибодат танҳо барои Аллоҳ аст.

Ў дар ибодаташ шарике надорад, ҳамон гуна ки дар мулкаш шарике надорад.

Ва тафсири, ки ин гуфтаро равшан месозад, ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ 26 إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي..﴾

([Ёд кун] Ҳангомери, ки Иброҳим ба падар ва қавмаш гуфт: "Аз он чи шумо мепарастед, безорам.

Магар аз касе, ки маро офаридааст..") (Сураи Зухруф, оятҳои 26-27). Ва инчунин Аллоҳ Таъоло мефармояд:

﴿قُلْ يَٰأَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ 64

([Эй паёмбар] Бигӯ: "Эй аҳли китоб, ба сӯйи сухане биёед, ки миёни мо ва шумо одилона аст [ва инҳирофе аз ҳақ дар он нест]: ки чуз Аллоҳро напарастем ва чизеро [дар қудрату тадбир] бо Ў шарик насозем ва бархе аз мо бархи дигарро ба ҷой Аллоҳ Таъоло [ба парастииш] нагиранд". Агар онон [аз ин даъват] рӯй гардонанд, пас, [эй муъминон, ба эшон] бигӯед: "Гувоҳ бошед, ки мо таслим [-и авомири илоҳӣ] ҳастем). (Оли Имрон, ояти 64).

Ва далели шаҳодат бар ин ки Муҳаммад расули Аллоҳ аст, ин фармудаи Аллоҳ Таъолост:

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ128﴾

(Яқинан, паёмбаре аз [миёни] худи шумо ба сӯятон омад, ки ранҷдиданатон бар ӯ [гарону] душвор аст ва бар [ҳидояти] шумо саҳт исрор дорад ва [нисбат] ба муъминон дилсӯз [ва] меҳрубон аст). (Сураи Тавба, ояти 128).

Ва маънои "Шаҳодат додан бар ин ки Муҳаммад расули Аллоҳ аст", ин аст: итоати ӯ дар он чи фармудааст ва тасдиқи ӯ дар он чи овардааст ва дури ҷустан аз он чи наҳй ва сарзаниш кардааст ва ин ки Аллоҳ ибодат карда нашавад, магар бо равише ки ӯ фармудааст.

Ва далели намоз, закот ва тафсири тавҳид ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ5﴾

(Ва эшон фармон наёфтанд, ҷуз ин ки Аллоҳро бипарастанд, дар ҳоле ки дини худро барои ӯ холис гардонанд [ва аз ширку бутпарастӣ] ба тавҳид рӯ оваранд; ва намоз барподоранд ва закот бипардозанд; ва ин аст оини ростин ва мустақим). (Сураи Байина, ояти 5).

Далели рӯза ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ  
تَتَّقُونَ ﴿183﴾)

(Эй касоне, ки имон овардаед, рӯза бар шумо  
воҷиб шудааст, ҳамон гуна ки бар касоне, ки  
пеш аз шумо буданд, низ воҷиб шуда буд;  
бошад, ки парҳезкор шавед). (Сураи Бақара,  
ояти 183).

Далели ҳаҷ ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

(وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا وَمَن كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ  
الْعٰلَمِيْنَ ﴿97﴾)

(ва бар мардум [воҷиб] аст, ки барои  
[ибодати] Аллоҳ Таъоло қасди он хона кунанд  
[албатта, барои] касе, ки тавоноии [молӣ ва  
ҷисмӣ] рафтан ба сӯи онро дорад; ва ҳар ки [ба  
фаризаи ҳаҷ] куфр варзад, бе тардид, Аллоҳ  
Таъоло аз ҷаҳониён бениёз аст). (Сураи Оли  
Имрон, ояти 97).

Мартабаи дувум имон аст, ки он ҳафтоду  
чанд шоха дорад, болотарини он гуфтани "Ло  
илоҳа иллаллоҳ" ва кӯчақтарини он дур  
кардани (чизҳои) зараррасон аз роҳ аст ва ҳаё  
шоҳае аз имон аст.

Ва аркони имон шашто аст: ин ки имон  
биёварӣ ба Аллоҳ ва ба фариштагони Ӯ ва ба  
китобҳои Ӯ ва ба паёмбарони Ӯ ва ба рӯзи  
охират ва ба тақдири нек ва бад.

Далели шаш рукни имон ин фармудаи Аллоҳ  
Таъоло аст:

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ...﴾

(Некӣ [фақат] ин нест, ки [барои намоз] рӯйи худро ба сӯйи машриқ ва [ё] мағриб кунед, балки некӣ [рафтори] он касе аст, ки ба Аллоҳ Таъоло ва рӯзи қиёмат ва фариштагону китоби [осмонӣ] ва паёмбарон имон оварда бошад...) (Сураи Бақара, ояти 177).

Ва далели қадар ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ 49﴾

(Бе тардид, Мо ҳар чизро ба андоза офаридаем). (Сураи Қамар, ояти 49).

Мартабаи сеюм: Эҳсон - як рукни ҷудогона аст - ва он ин аст, ки Аллоҳро чунон ибодат кунӣ, ки гӯё Ёро мебинӣ, пас агар ту Ёро намебинӣ, Ё туро мебинад.

Далели ин гуфтаҳо фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ 128﴾

(Бе тардид, Аллоҳ Таъоло бо касоне аст, ки парҳезкорӣ карданд ва касоне, ки накукоранд). (Сураи Наҳл, ояти 128).

Аллоҳ Таъоло мефармояд:

﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ 217 الَّذِي يَرْفَعُ دَرَجَاتٍ لِّمَن يَشَاءُ 218 وَتَقَلُّبَكَ فِي السُّجُودِ 219﴾

(Ва бар [Аллоҳи] шикастнопазири меҳрубон таваккал кун.

Ҳамон ки чун [барои ибодат] бармехезӣ, ту ро мебинад.

Ва ҳаракат [ва нишасту бархости] ту ро миёни сачдакунандагон [мебинад]. (Сураи Шуъаро, оятҳои 217-219).

Ва Аллоҳ Таъоло мефармояд:

﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ...﴾

(Ва [эй паёмбар] ту машғули ҳеҷ коре нестӣ ва ҳеҷ [ояте аз] онро намехонӣ ва [шумо низ эй мардум] ҳеҷ коре намекунед, магар инки он гоҳ ки ба он мепардозед, Мо бар [корҳои] шумо гувоҳем...) (Сураи Юнус, ояти 61). Оят.

Далели он аз Суннат ҳадиси машҳури Ҷабраил (алайҳис-салом) аст, ки аз Умар (разияллоҳу анҳу) ривоят аст, ки гуфт:

"بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ، إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ، شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يَرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ، وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ !

"Рӯзе мо назди Паёмбари Худо (саллаллоҳу алайҳи ва саллам) нишаста будем, ногаҳон марде бо либосҳои ниҳоят сафед ва мӯйи сараш ниҳоят сиёҳ назди мо омад, ки асаре аз (гарду ғубори) сафар бар вай дида намешуд ва касе (аз мо низ) ўро намешинохт. Вай рӯ ба рӯи Паёмбари Худо (саллаллоҳу алайҳи ва саллам) нишаст ва зонуҳояшро ба зонуҳои он ҳазрат

така дод, кафи дастонашро болои ронҳояш  
гузошта гуфт: "Эй Муҳаммад!"

أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ؟

Ба ман аз Ислом хабар бидеҳ!

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْإِسْلَامُ: أَنْ تَشْهَدَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ النَّبْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا، قَالَ: صَدَقْتَ - فَعَجِبْنَا لَهُ، يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ -.

Пас Расули Худо (саллаллоҳу алайҳи ва саллам)  
фармуд: "Ислом ин аст, гувоҳӣ диҳӣ, ки нест  
маъбуде барҳақ ба ҷуз Худо ва ин ки Муҳаммад  
паёмбари Худо аст ва намозро барпо дорӣ;  
закотро бидиҳӣ; моҳи Рамазонро рӯза дорӣ ва  
ҳаҷҷи Хонаро анҷом диҳӣ – агар тавоноии  
рафтан ба сӯи онро дошта бошӣ". Гуфт: "Рост  
гуфти" – мо аз ӯ таъаҷҷуб кардем, ки аз Паёмбар  
мепурсад ва боз ӯро тасдиқ мекунад.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ؟

Гуфт: Пас, манро аз имон огоҳ бисоз!

قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ، قَالَ: صَدَقْتَ.

Фармуданд: "Ин ки имон биёварӣ ба Аллоҳ ва  
фариштагони Ӯ ва китобҳои Ӯ ва паёмбарони Ӯ  
ва рӯзи охират ва имон биёварӣ ба тақдири  
неку бади он". Гуфт: "Рост гуфти".

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ؟

Гуфт: Пас, дар бораи эҳсон ба ман хабар деҳ!

قَالَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ.

Фармуд: Аллоҳро чунон ибодат кунӣ, ки гӯё Ӯро мебинӣ, пас агар ту Ӯро намебинӣ, Ӯ туро мебинад.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ؟

Гуфт: Пас маро аз қиёмат хабар деҳ!

قَالَ: مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ.

Гуфт: Пурсидашаванда дар ин маврид аз суолкунанда донотар нест.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا؟

Гуфт: Пас аз нишонаҳои он бароям хабар деҳ!

قَالَ: أَنْ تَلِدَ الْأُمَةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْخِفَاءَ الْعُرَاءَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ، يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ.

Гуфт: "Ин ки каниз хоҷаи худро таваллуд кунад ва ин ки побараҳнагони бараҳна ва фақирони чӯпони гӯсфандонро бубинӣ, ки дар сохтани биноҳо бо якдигар сабқат мекунад".

قَالَ: ثُمَّ انْطَلَقَ فَلَبِثْتُ مَلِيًّا، ثُمَّ قَالَ لِي: يَا عُمَرُ! أَتَدْرِي مِنَ السَّائِلِ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ، أَتَأْكُمُ يَعْلَمُكُمْ دِينَكُمْ".

Гуфт: Сипас он мард бархосту рафт. Ман андаке истодам, сипас Паёмбари Худо (саллаллоху алайҳи ва саллам) ба ман гуфт: "Эй Умар! Оё медонӣ, ки ин марди суолкунанда кӣ буд?"  
Гуфтам: "Худову паёмбараш беҳтар медонанд".  
Гуфт: "Ҳамоно, вай Ҷабраил буд, ки омад, то ба шумо динатонро биомӯзонад."

## Асли сеюм

Шинохти      Паёмбаратон      Муҳаммад  
(саллаллоҳу алайҳи ва саллам) ва ӯ Муҳаммад  
ибни Абдуллоҳ ибни Абдулмутталиб ибни  
Ҳошим аст, Ҳошим аз Қурайш аст ва Қурайш аз  
араб аст ва араб аз насли Исмоил ибни  
Иброҳими Халил (дуруду саломи Худо нисори ӯ  
ва Паёмбарамон бод) аст.

Ва умри муборакашон шастусе сол буд – аз он  
чиҳил сол қабл аз биъсат ва бистусе сол замони  
нубувват.

Бо "Иқраъ" набӣ шуд ва бо "Муддассир"  
фиристода шуд ва шаҳри ӯ Макка аст.

Худованд ӯро барои ҳушдор додан аз ширк ва  
даъват ба сӯи тавҳид фиристонд. Далел ин  
фармудаи Худованди Мутаъол аст:

﴿يَا أَيُّهَا الْمَدِينُ 1 قُمْ فَأَنْذِرْ 2 وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ 3 وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ 4 وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ 5 وَلَا  
تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ 6 وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ 7﴾

(Эй ҷомабарсаркашида!

Бархез ва бим деҳ!

Ва Парвардигоратро бузург шумор!

Ва ҷомаро покиза бидор!

Ва аз палидӣ дурӣ кун!

Барои ин базлу баҳшиш макун, ки  
афзунталабӣ кунӣ.

Ва барои [хушнудии] Парвардигорат шикобо  
бош). (Сураи Муддассир, оятҳои 1-7).

Маънои

﴿قُمْ فَأَنْذِرْ﴾:

(Бархез ва бим деҳ!): Аз ширк бим медиҳад ва ба тавҳид даъват мекунад.

﴿وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ﴾

(Ва Парвардигоратро бузург шумор!):

Яъне, Ёро бо тавҳид бузург дор.

﴿وَتَيْبَانَكَ فَطَهِّرْ﴾

(Ва ҷомаро покиза бидор!):

Яъне, амалхоятро аз ширк покиза дор.

﴿وَالرُّجْزَ فَأَهْجِرْ﴾

(Ва аз палидӣ дурӣ кун!):

Маънои "руҷз" бутҳо аст. Ва дурӣ ҷустан аз онҳо: тарки онҳо, ва безорӣ аз онҳо ва аҳли онҳо.

Даҳ солро бар ин ҳол сипарӣ намуда, ба сӯи тавҳид даъват мекард ва пас аз даҳ сол ба осмон бурда шуд ва намозҳои панҷгона бар ӯ фарз гардид ва се сол дар Макка намоз гузошт ва пас аз он аз ҷониби Аллоҳ дастур шуд то ба Мадина ҳиҷрат фармояд.

Маънои "ҳиҷрат" берун шудан аз сарзамини ширк ба сарзамини Ислом аст.

Ва ҳиҷрат бар ин уммат аз сарзамини ширк ба сарзамини Ислом фарз аст ва он то барпо шудани қиёмат боқист.

Далели ин гуфтаҳо фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا قَالُوا لَكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ

وَسَاءَتْ مَصِيرًا 97 إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ  
حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا 98﴾

(Касоне, ки [бо мондан дар сарзамини куфр] нисбат ба хеш ситамгор буданд, [вакте] фариштагон чонашонро мегиранд, [ба онон] мегӯянд: "Дар чи [ҳол] будед"? Посух медиҳанд: "Мо дар замин аз ситамдидагон будем". [Фариштагон] Мегӯянд: "Оё замини Аллоҳ Таъоло густурда набуд, то дар он муҳочират кунед [ва имонатонро ҳифз намоед]"? Пас, ҷойгоҳашон дузах аст ва чи бад саранҷомест!

Магар мардону занон ва кӯдакони ситамдидае, ки наметавонанд чорае бияндешанд ва роҳ ба ҷойе намебаранд). (Сураи Нисо, оятҳои 97-98).

Аллоҳ Таъоло мефармояд:

﴿لِيُعَذِّبَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّا أَرْضِي وَسِعَةً فَإِنِّي فَأَعْبُدُونَ﴾ 56)

(Эй бандагони ман, ки имон овардаед, бе гумон, замини Ман густарда аст ва танҳо Маро парастед). (Сураи Анкабут, ояти 56).

Бағавӣ (раҳимахуллоҳ) мефармояд: "Сабаби нузули ин оят: Оят дар бораи мусалмононест, ки дар Макка буданд ва ҳиҷрат накарданд, Аллоҳ Таъоло ононро бо номи имон нидо кард."

Далели ҳиҷрат аз Суннат ин ҳадис аст:

"لَا تَنْقَطِعُ الْهَجْرَةُ حَتَّى تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ، وَلَا تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا".

"Ҳичрат қатъ намешавад, то қатъ шудани тавба ва тавба қатъ намешавад, то тулуъ намудани офтоб аз мағриб."

Пас чун дар Мадина мустақар шуд, бақияи аҳкоми Ислом бар он ҳазрат амр карда шуд, монанди закот, рӯза, ҳаҷ, азон, чиҳод ва амр ба маъруф ва наҳй аз мункар. Ва ба ҳамин минвол даҳ солро бар ин сипарӣ намуд.

Паёмбар (саллаллоҳу алайҳи ва саллам) вафот кард ва дини ӯ боқист. Ҳеҷ кори неке нест, магар ин ки умматро ба он роҳнамоӣ намудааст ва ҳеҷ кори баде нест, магар ин ки аз он барҳазар доштааст. Ва ин аст дини ӯ.

Ва некие, ки умматро ба он роҳнамоӣ кардааст: тавҳид ва ҳамаи он чи Аллоҳ онро дӯст медорад ва меписандад.

Ва шарре, ки аз он хушдор додааст: ширк ва ҳамаи он чизҳое мебошад, ки Аллоҳ Таъоло нохуш медорад ва намепазирад.

Аллоҳ Таъоло ӯро барои тамоми мардум фиристодааст ва итоати ӯро бар ҳамаи сақалайн — чин ва инс — фарз гардонидаст. Далелаш ин фармудаи Аллоҳ Таъолост:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا...﴾

(Бигӯ: "Эй мардум, ман фиристодаи Аллоҳ Таъоло ба сӯи ҳамаи шумо ҳастам...") (Сураи Аъроф, ояти 158).

Ва Аллоҳ ба воситаи ӯ динро комил кард.  
Далели он ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

{...الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا...}

(Имрӯз динатонро комил кардам ва неъматро бар шумо тамом намудам ва исломро [ба унвони беҳтарин] дин бароятон баргузидам). (Сураи Моид, ояти 3).

Далели вафоти ӯ ин сухани Аллоҳ Таъоло аст:

{إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَّيِّتُونَ 30 ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ 31}

([Эй Паёмбар] Қатъан, ту хоҳӣ мурд ва онон [низ] хоҳанд мурд.

Он гоҳ [шумо-мардум] дар рӯзи қиёмат назди Парвардигоратон [дар бораи масоили мавриди ихтилоф] муҷодала хоҳед кард). (Сураи Зумар, ояти 30-31).

Ва мардум замоне ки бимиранд, боз зинда мешаванд. Худованд дар ин оят мефармояд:

{مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى 55}

(Шуморо аз он [хок] офаридем ва ба он бозмегардонем ва бори дигар [дар қиёмат] аз он берун меоварем). (Сураи Тоҳо, ояти 55). Аллоҳ Таъоло мефармояд:

{وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا 17 ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا 18}

(Ва Аллоҳ Таъоло шуморо ҳамчун гиёҳе аз замин рӯенд.

Сипас шуморо ба он [замин] бозмегардонад ва бори дигар шуморо берун меоварад). (Сураи Нух, ояти 17-18).

Ва пас аз зинда шудан барои амалхояшон ҳисобу китоб шуда, подош ё ҷазо мегиранд. Ва далел ин фармудаи Аллоҳ Таъолост:

﴿...لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾

(то бадкоронро дар баробари рафторашон кайфар диҳад ва накукоронро [бо неъматҳои бихишт] подоши наку ато намояд). (Сураи Начм, ояти 31).

Ва касе, ки зинда шудан пас аз маргро дурӯғ шуморад, кофир шудааст. Ва далел ин фармудаи Аллоҳ Таъолост:

﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ 7﴾

(Касоне, ки кофир шуданд, гумон бурданд, ки ҳаргиз барангехта нахоҳанд шуд. Бигӯ: "Оре; ба Парвардигорам савганд, яқинан [ҳама] барангехта хоҳед шуд; он гоҳ аз он чи мекардед, ба шумо хабар хоҳанд дод ва ин [кор] бар Аллоҳ Таъоло осон аст"). (Сураи Тағобун, ояти 7).

Ва Аллоҳ Таъоло ҳамаи паёмбаронро башоратбахшу бимдиҳанда фиристонд. Далел ин фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ...﴾

(Паёмбароне [фиристодем], ки башоратбахшу бимдиҳанда буданд, то барои

мардум пас аз [биъсати] паёмбарон дар муқобили Аллоҳ Таъоло [ҳеҷ баҳона ва] ҳуҷҷате набошад). (Сураи Нисо, ояти 165).

Ва аввалини онҳо Нӯҳ (алайҳиссалом) аст.

Ва охиринашон Муҳаммад (саллаллоҳу алайҳи ва саллам) аст ва ӯ хотами паёмбарон аст, пас аз ӯ паёмбари дигаре нахоҳад буд. Далелаш ин фармудаи Худованд аст:

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ...﴾

(Муҳаммад ҳаргиз падари ҳеҷ яки аз мардони шумо нест, балки расули Аллоҳ Таъоло ва хотами паёмбарон аст...) (Сураи Аҳзоб, ояти 40).

Ва далел бар ин ки аввалини онҳо Нӯҳ (алайҳиссалом) аст. Худованд мефармояд:

﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ...﴾

([Эй паёмбар] Бе тардид мо ба ту ваҳй фиристодем; ҳамон гуна, ки ба Нуху паёмбарони баъд аз ӯ ваҳй фиристодем...) (Сураи Нисо, ояти 163).

Ва Худованд ба сӯи ҳар уммате паёмбареро барангехт - аз Нух то Муҳаммад - то онро ба ибодати Аллоҳи ягона амр кунад ва аз ибодати тоғут наҳй намояд. Далелаш ин фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطُّغُوتَ...﴾

(Яқинан, Мо дар ҳар уммате паёмбареро [бо ин паём] барангехтем, ки: «Аллоҳи якторо

бипарастед ва аз тоғут [маъбудони ғайри Аллоҳ Таъоло] дурӣ кунед...) (Сураи Наҳл, ояти 36).

Ва Аллоҳ бар ҳамаи бандагон фарз гардонидаст: кофир шудан ба тоғут ва имон овардан ба Аллоҳ.

Ибни Қайим (Худо раҳматаш кунад) мефармояд: "Маънои "Тоғут" ин аст, ки банда ба воситаи он аз ҳадди худ мегузарад - аз қабилӣ маъбуд, ё матбуъ, ё мутоъ."

Ва тоғутҳо бисёранд ва сарони онҳо панҷтоанд: Иблис - лаънати Аллоҳ бар ӯ бод; касе, ки ибодат карда шавад ва ӯ розӣ бошад; касе, ки мардумро ба ибодати худ даъват кунад; касе, ки чизе аз илми ғайбро даъво кунад ва касе, ки ба ғайри он чи Аллоҳ нозил кардааст, ҳукм кунад.

Далели ин гуфтаҳо фармудаи Аллоҳ Таъоло аст:

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطُّغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ

أَسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ 256﴾

(Дар [пазириши] дин, ҳеч иҷборе нест; ба ростӣ, ки роҳи рост [ва ҳидоят] аз роҳи инҳироф [ва гумроҳӣ] равшан шудааст; пас, ҳар кас ба тоғут [он чи ба ҷойи Аллоҳ Таъоло парастӣ мешавад] куфр биварзад ва ба Аллоҳ Таъоло имон оварад, ҳатман, ба маҳкамтарин дастовез ҷанг задааст, ки ҳаргиз нахоҳад гусаст; ва Аллоҳ Таъоло шунавову доноӣ). (Сураи Бақара, ояти

256). Ва ин маънои "Ло илоҳа иллаглоҳ" аст. Дар ҳадис омадааст:

"رَأْسُ الْأَمْرِ: الْإِسْلَامُ، وَعَمُودُهُ: الصَّلَاةُ، وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ."

"Саромади корҳо Ислом аст; сутуни он намоз аст ва баландтарин мақоми он чиҳод дар роҳи Худо аст."

Ва Аллоҳ донотар аст.

## Фехраст

|                                  |    |
|----------------------------------|----|
| Усули сегона ва далелҳои он..... | 2  |
| Усули сегона ва далелҳои он..... | 2  |
| Асли аввал .....                 | 6  |
| Асли дуввум .....                | 13 |
| Асли сеюм.....                   | 21 |

tg36v2.0 - 03/09/2026